

Regelrådet är ett oberoende särskilt beslutsorgan utsett av regeringen. Rådets uppgift består av att bedöma konsekvensutredningars kvalitet med hänsyn till de effekter författningsförslaget kan få för företag.

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över förslag om svensk kontanthantering (SOU 2014:61)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Betänkandet innehåller ett förslag till ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges Riksbank, som innebär att Riksbanken får ett övergripande ansvar för kontanthanteringen i Sverige. Detta medför bland annat att Riksbanken ska följa och årligen till riksdagens finansutskott rapportera om utvecklingen på kontanthanteringsområdet. Riksbanken ska, enligt förslaget, även minst två gånger om året samla de mest centrala myndigheterna på kontanthanteringsområdet i ett råd för kontanthantering för utbyte av information. Företag som står under tillsyn av Finansinspektionen eller Riksbanken, samt myndigheter som ingår i rådet, blir enligt förslaget skyldiga att lämna de uppgifter till Riksbanken som den behöver för att kunna följa kontanthanteringen i landet.

Betänkandet innehåller därutöver förslag till ny lag som ställer krav på uppräkningsverksamhet, det vill säga yrkesmässig verksamhet som består i att räkna, äkthetskontrollera eller kvalitetssortera svenska sedlar eller mynt eller i att vidta annan därmed sammanhängande åtgärd. Lagen gäller endast den som tar emot sådana sedlar eller mynt med ett huvudsakligt syfte att utföra någon av de angivna åtgärderna. Enligt lagen ska det krävas tillstånd från Riksbanken för att få driva uppräkningsverksamhet. Riksbanken får, när ett tillstånd enligt den nya lagen ges eller under tillståndets giltighetstid, besluta om de villkor som behövs för att trygga uppräkningsverksamheten. Villkoren ska reglera krav på uppräkningsföretagens ägare, ledning och personal samt på verksamheten som sådan. Riksbanken föreslås hantera de myndighetsuppgifter som i övrigt följer av den nya lagen.

Betänkandet innehåller vidare förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078) samt förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslaget föreslås träda ikraft den 1 juli 2015.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Utredningen konstaterar att kontanthanteringskedjan i huvudsak fungerar väl, men att den händelse som inträffade hösten 2012 med Panaxiabolagens konkurser, visar på att kedjan är sårbar och att störningar i kedjan skapar problem för både enskilda och näringslivet. Enligt utredningen finns det från ett flertal aktörer på kontanthanteringsområdet en efterfrågan på att någon tar ett övergripande ansvar för kontanthantering i Sverige, för att fånga upp tidiga signaler på eventuella missförhållanden. Förslaget om ett övergripande ansvar hos Riksbanken säkerställer, enligt utredningen, att kontanthanteringskedjan är väl fungerande, effektiv och säker.

Utredningen har vidare kunnat konstatera att uppräkningsverksamheten idag, i allt väsentligt, är oreglerad och att den därmed inte heller står under någon tillsyn. Utredningen betraktar verksamheten som systemviktig så tillvida att om denna del av kedjan av någon anledning inte skulle fungera, skulle detta sannolikt medföra stora störningar i landets kontantförsörjning med svåra följder för till exempel bankerna, handeln och privatpersoner.

Alternativa lösningar och effekterna om ingen reglering kommer till stånd

Utredningen för ett resonemang kring alternativa lösningar och redovisar riskerna med en utebliven reglering, det vill säga effekterna om ingen reglering kommer till stånd.

Regelrådet kan likväl konstatera att utredningen inte redovisar några alternativa lösningar i själva konsekvensutredningen, vilket borde ha gjorts, men att allmänna resonemang kring alternativa lösningar återfinns utspjutt i betänkandet.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Enligt utredningen är förslaget förenligt med EU-rätten. Detta motiveras inte närmare och Regelrådet finner heller ingen anledning att ifrågasätta utredningens bedömning.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Utredningen bedömer att det inte behöver tas någon hänsyn när det gäller tidpunkt för ikraftträdandet och att det inte finns behov av speciella informationsinsatser. Regelrådet finner ingen anledning att ifrågasätter utredningens bedömning.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Utredningen redovisar antal berörda företag och dess storlek samt redogör för branschen på ett godtagbart sätt. Regelrådet kan likväl konstatera att uppgifterna endast delvis står att finna i själva konsekvensutredningen. En fullständig redogörelse finns angiven under en särskild rubrik i betänkandet, men borde funnits med i konsekvensutredningen.

De företag som främst berörs av förslaget är de företag som sysslar med uppräkningsverksamhet, det vill säga värdebolagen och som enligt utredningen är två till antalet, Loomis Sverige AB och Nokas värdehantering AB. Loomis finns, enligt utredningen på omkring 15 platser i landet och har cirka 1200 medarbetare. Nokas är ett mindre bolag med cirka 400 medarbetare och finns, enligt utredningen, på omkring 11 platser i landet.

Förändringen i de berörda företagens kostnader och verksamhet

Administrativa kostnader

Lagen om viss uppräkningsverksamhet innebär, enligt utredningen, att värdebolagen måste söka tillstånd hos tillståndsmyndigheten, det vill säga hos Riksbanken, för att få bedriva uppräkningsverksamhet. Den

administrativa kostnaden, som är förknippad med ansökan, anges uppstå när företaget förbereder sin ansökan genom att ta fram underlag till den samt tiden det tar att fylla i den. Utredningen föreslår att ansökningsförfarandet för tillstånd ska ske via ett internetbaserat förfarande med ett användarvänligt gränssnitt för att underlätta för företagen. En ökad administrativ kostnad tillkommer för de företag som beviljas tillstånd av Riksbanken för sammanställning av de rapporter som med viss regelbundenhet ska lämnas till Riksbanken. Rapporteringen föreslås även den ske via en internetbaserad lösning med ett användarvänligt gränssnitt för att om möjligt minska de administrativa kostnaderna för företagen.

För att kunna uppskatta kostnaden för de ökade administrativa kostnaderna, har utredningen tittat på Finansinspektionens tillsynsverksamhet och jämfört verksamheterna. Utredningen uppskattar, utifrån denna utgångspunkt, den ökade administrativa bördan för företagen till 150 000 – 200 000 kronor per tillståndsansökan, det vill säga för själva ansökningsförfarandet om tillstånd. Den indirekta kostnaden för företagets sammanställning av efterfrågad information och rapportering i samband med tillsyn, uppskattar utredningen till cirka 40 000 kronor per företag och år.

Utöver detta tillkommer en, enligt utredningen, försumbar kostnad för den föreslagna skyldigheten att lämna uppgifter till Riksbanken i egenskap av huvudman för det nyinrättade rådet för kontanthantering. Utredningen anser att kostnaden är försumbar, eftersom den avser uppgifter som redan bör finnas tillgängliga och samlade hos de uppgiftsskyldiga.

Materiella kostnader

Inga materiella kostnader finns beskrivna i remissen.

Finansiella kostnader

Riksbanken kommer, enligt förslaget, att ta ut en avgift för att granska ett företags tillståndsansökan. För att kunna uppskatta kostnaden har utredningen utgått från hur avgifter i annan liknande verksamhet ser ut. Kostnaden för tillståndsansökan, uppskattas här till cirka 155 000 kronor per företag. Utredningen föreslår att kostnaden för ansökan ska stå i paritet med den tid det tar för Riksbanken att granska ansökan. Det bör enligt utredningen även finnas en maximi- respektive miniminivå för avgiften, så att den sökande får klart besked om vad en prövning kan kosta som högst och som lägst.

Utöver den initiala kostnaden som prövning av en ansökan medför, är förslaget också förknippat med en årlig kostnad för tillsynen. Utredningen har även i detta fall utgått från avgifter i liknande verksamhet och kommit fram till att tillsynskostnaden sannolikt kommer att ligga på omkring 65 000 kronor per företag och år.

De två kostnaderna gäller för företag av samma storleksordning som de för närvarande två aktuella värdebolagen i Sverige. Utredningen anser att det kan vara svårt att förutse kostnaderna för mindre företag om sådana skulle etableras, men ser att principen som Kemikalieinspektionen tillämpar när det gäller tillsynsavgifter, mycket väl skulle kunna vara möjlig att tillämpa även på den här typen av tillsynsavgift. Principen innebär att avgiften grundar sig på en andel av en viss definierad omsättning.

Förslaget innebär också en möjlighet för Riksbanken att använda sig av sanktionsavgifter om ett företag missköter sig. Utredningen har skissat på ett möjligt spann för sanktionsavgifter på mellan 5 000 kronor och 50 miljoner kronor. Avgiften föreslås dock inte få överstiga tio procent av företagets omsättning det närmaste föregående räkenskapsåret.

Övriga kostnader

Inga övriga kostnader finns beskrivna i remissen.

Verksamhet

Inga förändringar i företagens verksamhet förutspås av utredningen.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Utredningen är medveten om att förslaget medför att ytterligare hinder för etablering inom uppräkningsverksamhetsbranschen skapas, men gör ändå bedömningen att det samlade värdet av en reglerad och kontrollerad uppräkningsverksamhet, ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, är högre än de hinder förslaget medför.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Ökade kostnader för värdebolagen kan resultera i att kostnaderna vältras över på kunderna. Kunderna i detta fall är främst handlarna som är de som konsumerar värdetransport- och uppräknings tjänster. Handlarna har i sin tur sina kunder som konsumerar det handlaren säljer. Å andra sidan råder, enligt utredningen, avtalsfrihet avseende vilket betalningsmedel som respektive handlare vill använda. Detta innebär att handlare kan välja att inte ta emot kontanter som betalning, utan enbart ta emot kortbetalningar eller andra former av betalningsmedel.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Utredningen har redogjort för hänsyn till de små företagen på ett godtagbart sätt. Regelrådet kan likväl konstatera att redogörelsen finns utspridd i betänkandet och inte samlad i konsekvensutredningen.

Sammantagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att förslagställaren på ett godtagbart sätt i sin konsekvensutredning redogör för bakgrund och syfte, för överensstämmelse med EU-rätten samt tidpunkt för ikraftträdande och informationsinsatser. I konsekvensutredningen finns även en redogörelse för de administrativa och finansiella kostnader som förslaget medför för berörda företag. En godtagbar redogörelse finns också för konkurrensförhållanden och påverkan på företagen i andra avseenden.

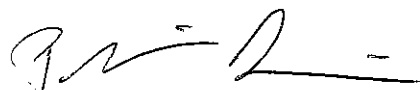
Regelrådet kan vidare konstatera att förslagsställaren på ett godtagbart sätt redovisar alternativa lösningar och hänsyn till små företag, även om detta saknas i konsekvensutredningen. Denna redogörelse finns istället utspridd under flera rubriker i själva betänkandet. När det gäller uppgifter kring antal företag, dess storlek och redogörelse för branschen i stort, står detta endast delvis att finna i konsekvensutredningen, däremot finns uppgifterna med under ett särskilt avsnitt i betänkandet. Regelrådet kan likväl konstatera att redogörelsen för branschen, antal företag och dess storlek redovisas väl och på ett utförligt vis.

Med hänsyn till det anförda finner Regelrådet att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 19 januari 2015.

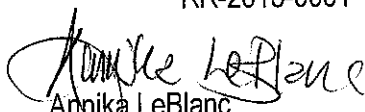
I beslutet deltog Pernilla Lundqvist ordförande, Lennart Palm, Leif Melin och Eleonor Kristoffersson. Ärendet föredrogs av Annika LeBlanc.

Regelrådet

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Yttrande Vårt Dnr Ert Dnr
2015-01-19 N 2008:05/2014/378 Fi2014/2984
RR-2015-0001

Annika LeBlanc
Föredragande

Postadress

Box 4044, 102 61 Stockholm

Webbplats

www.regelradet.se

E-post

regelradet@regelradet.se

